

خبرنامه هفتگی

مدیریت تعارض منافع

شماره هفتاد و یکم - ۲۳ تا ۲۹ آبان ۱۴۰۰

مرکز توانمندسازی حاکمیت و جامعه جهاد دانشگاهی
۳۰ آبان ۱۴۰۰

۷۱

بنام خداوند جان و آفریننده

خبرنامه هفتگی مدیریت تعارض منافع

شماره هفتاد و یکم - ۲۳ تا ۲۹ آبان ۱۴۰۰

مجموعه مطالعه و پایش تعارض منافع در ایران - ۷۱

مرکز توانمندی سازی حاکمیت و جامعه جهاد دانشگاهی

۳۰ آبان ۱۴۰۰

فهرست مطالب

- درآمد: اهمیت مدیریت تعارض بین منافع عمومی..... ۲
- تعارض منافع؛ موضعی کم رونق در برنامه وزیر آموزش و پرورش؟ ۷
- احصاء مصادیق تعارض منافع در امور اقتصادی و تدوین سند استانی..... ۷
- قانون مدیریت تعارض منافع را مشمول استثناسازی نکنیم..... ۸
- بیماران دیالیزی، قربانی تعارض منافع..... ۸
- طرح مدیریت تعارض منافع به سرنوشت سایر قوانین دچار نشود ۹
- نقدی بر طرح تعارض منافع از منظر درآمدهای عمومی دولت..... ۹
- انتقاد خرم از ردصلاحیت در انتخابات نظام مهندسی بر اساس تعارض منافع..... ۱۰
- ریشه اصلی مشکلات زیست محیطی استان مرکزی تعارض منافع است..... ۱۱
- مدیریت تعارض منافع نیازمند پشتوانهٔ هنجارهای اجتماعی است..... ۱۱
- لایحه تعارض منافع به عاقبت سند چشم‌انداز دچار نشود..... ۱۲
- عضو جدید شورای عالی بورس به دلیل تعارض منافع استعفا داد..... ۱۲
- مدیریت تعارض منافع با قانون یا توصیهٔ اخلاقی؟ ۱۳
- تعارض منافع باعث بی‌اعتمادی عمومی می‌شود..... ۱۳
- حضور هیئت مدیره بانک‌ها در شورای عالی بورس تعارض منافع است..... ۱۴
- سیاست‌گذاری در حوزه سلامت باید مستقل از بدنه اجرایی باشد..... ۱۴
- طرح فعلی تعارض منافع ما را با مشکلات بیشتری در ساختار اداری مواجه می‌کند..... ۱۵
- کارآمدی قانون مدیریت تعارض منافع منوط به جامعیت آن است..... ۱۵
- نظام الکترونیک سلامت، تعارض منافع را از بین می‌برد..... ۱۶
- محتوای چندرسانه‌ای تعارض منافع..... ۱۶
- تحلیل فضای مجازی: دولت و تعارض منافع..... ۱۷

کم‌آبی و ذینفعان متعدد؛

درآمد: اهمیت مدیریت تعارض بین منافع عمومی

راضیه شیخ رضایی

تعارض منافع مفهومی است که امروز درباره‌اش صحبت‌های بسیار می‌شود اما آیا تعارض منافع صرفاً اشاره به تعارض بین منافع عمومی و منافع خصوصی دارد. تعارض منافع می‌تواند تعارض بین چندین منفعت عمومی باشد و اغلب مسائل کشور ما نیز ناشی از تعارض بین منافع عمومی است و دولت‌ها نیز از حل آن‌ها ناتوان هستند که پیامد آن کاهش اعتماد عمومی و کاهش توان دولت برای حل مسائل مهم و پیچیده است.

در ماه‌های اخیر از زبان مسئولان کلمه تعارض منافع بسیار تکرار می‌شود و به خصوص در این مدت به واسطه فرایند تصویب قانون مدیریت تعارض منافع در مجلس بارها اظهارنظرهای متفاوتی شده است. فضای کشور به سمتی رفته است که همگی ضرورت تصویب قانونی برای مدیریت تعارض منافع را بیان می‌کنند و گمان و پیش فرضی وجود دارد که این قانون می‌تواند از فساد در کشور پیشگیری کند و مانع شکل‌گیری فسادهای مختلف شود. گویی چوب جادویی قانون مدیریت تعارض منافع بسیار سریع و فوری عمل خواهد کرد. اما با این حال بر همگان نیز روشن است که در کشور انبوهی از قوانین مختلف داریم، با این حال برخی مسئولان و مردم نیز قانون شکن و حتی مجرم هستند!

به غیر از قانون مدیریت تعارض منافع، آنچه باید در مدار زندگی و تصمیم‌گیری مسئولان کشور قرار بگیرد، نحوه تصمیم‌گیری برای مدیریت تعارض منافع در همه موقعیت‌ها و شرایط کاری و حتی زندگی روزمره است. در واقع مدیریت تعارض منافع نباید صرفاً به بندهای قانونی محدود شود زیرا هم مسئله تعارض منافع و یا حتی مسئله فساد در شرایط و زمینه‌های مختلف خودش را به اشکال جدیدی نشان می‌دهد که تا پیش از آن مقام مسئول متوجه نبوده است.

حال مسئله این یادداشت مربوط به این است که تعارض منافع ممکن است مربوط به تعارض چندین منفعت عمومی باشد که در تصمیم نهایی، بخشی از منافع عمومی نادیده گرفته می‌شود و گروهی متضرر می‌شوند.

محققان حوزه تعارض منافع، در کتاب «تعارض منافع در حکمرانی جهانی، دولتی و شرکتی»^۱ می‌نویسند که به‌طور معمول و در دیدگاهی متداول تعارض منافع به موقعیتی اطلاق می‌شود که منافع عمومی و خصوصی در مقابل هم قرار می‌گیرند و موجب ضرر به منافع عمومی می‌شود اما تعارض منافع همیشه به این شکل نیست بلکه گاهی چندین منافع عمومی وجود دارد که ممکن است نسبت به انتخاب آن‌ها سوگیری رخ دهد.

۱. این کتاب به زودی با ترجمه مرکز توانمندسازی حاکمیت و جامعه از سوی انتشارات جهاد دانشگاهی منتشر می‌شود.

با این حال با نگرش وسیع‌تر می‌توان جنبه‌هایی از تعارض بین منافع عمومی را مشخص کرد. تعارض بین منافع عمومی موقعیتی است که فرد یا سازمانی مسئول تصمیم‌گیری در حوزه سیاست‌گذاری باشد و اهداف متعدد و متفاوتی در مقابلشان باشد که تشخیص هدف درست دشوار باشد، در این موقعیت ممکن است تصمیم‌نهایی منجر به این شود که بخشی از منافع عمومی مورد اجحاف و ستم قرار گیرد.

مصادیق تعارض بین منافع عمومی، مدیریت آب در کشور است. در نیمه اول سال مسئله خوزستان بود و در نیمه دوم سال مسئله اعتصاب کشاورزان اصفهان است. با وجود کم‌آبی و اقلیم خشک ایران و خشک‌سالی‌های اخیر دیری نخواهد رسید که سایر استان‌های کشور نیز درگیر معضل کم‌آبی خواهند شد و دود همه سال‌ها بی‌تدبیری به چشم مردم و مسئولان می‌رود، چرا؟ چون همه تصمیم‌ها در کشور در کشاکش تعارض منافع، چه تعارض بین منافع عمومی و خصوصی و چه تعارض بین منافع عمومی صورت می‌گیرد و مسئولان هیچ‌گاه نسبت به تصمیم‌های خود آگاه نیستند و حتی در مدیریت بحران‌ها نیز منافع فعلی را فدای منافع بلندمدت می‌کنند که می‌تواند آیندگان را متضرر کند.

بحران‌های محیط زیستی اخیر همچون فرونشست‌های زمین و مشکل کم‌آبی زاینده رود استان‌های چهارمحال و بختیاری، اصفهان و یزد را تحت تأثیر قرار داده است. مسائل مختلفی به این بحران اخیر دامن زده است که یکی از ریشه‌های آن تعارض منافع است. از استقرار صنایع آب‌بر در استان اصفهان، انتقال آب به استان‌های همجوار، حفرهای غیرقانونی و غیرمجاز، توسعه کشاورزی و کشاورزی با راندمان پایین، کاشت محصولاتی همچون برنج در استان‌های کم‌آب و ... مسائلی هستند که در برهه‌های زمانی مختلف برخی از مردم و یا مسئولان بر انجام آن اصرار کردند و به نوعی منافع عمومی در مقابل منافع عمومی قرار گرفته و در نهایت با تصمیم‌هایی که همواره منفعت گروهی از مردم تأمین شده است، بخشی از منافع عمومی و منافع بلندمدت نادیده گرفته شده است.

اعتصاب و اعتراض کشاورزان اصفهانی می‌تواند فشاری بر دولت باشد تا دولت سریع‌تر به این موضوع رسیدگی کند و تصمیم‌های خلق الساعه بگیرد، به طور مثال آب‌های دیگر را به این استان منتقل کنند و یا ذخیره سد را به روی مردم باز کنند و در غیر این صورت، دولت به مدیریت وضع فعلی و باز نکردن ذخیره سد زاینده رود بپردازد. اما در واقع دولت درگیر تعارض بین منافع عمومی است که با هر تصمیمی گروهی متضرر می‌شوند.

این موقعیت تعارض بین منافع عمومی همچون موقعیت تعارض بین منافع عمومی و خصوصی است اما با این حال، به گفته محققان، آنچه وجه مشترک تمام موقعیت‌های تعارض منافع است، مربوط به خطر افتادن شفافیت در تصمیم‌های عمومی است.

به نظر می‌رسد که در معضله‌های کلان بین استانی، دولت‌ها به شدت ناتوان هستند و از سوی دیگر تحت تأثیر اعتراضات مردمی و حتی فعالان اجتماعی از کارکردهای اصلی خود مبنی بر حکمرانی به نفع همگان فاصله می‌گیرند

و تن به برنامه‌هایی برای خوشایند و نفع عمومی می‌دهند، بی آنکه در تصمیم‌های نهایی شفافیت به خرج دهند و ارزیابی دقیق از منافع همگان و منافع آیندگان داشته باشند.

نکته مهم و قابل توجه این است که بحران‌های اخیر آبی کشور نشان می‌دهد که تعارض منافع برخلاف آنچه پنداشته می‌شود، مسئله مختص به نظام اداری نیست. این مسئله در پیوند و تقاطع میان نظام اداری و جامعه است که رخ می‌دهد. سیاستگذاران در مقاطع مختلف، بر اساس موقعیت‌های منطقه‌ای یا برای کسب محبوبیت سیاسی، به خواسته‌ها و مطالبات برخی گروه‌های اجتماعی پاسخ می‌دهند. برای مثال تصمیم‌گیری برای تاسیس کارخانه‌های صنعتی آب‌بر در مناطق مرکزی کم‌آب کشور، تحت تاثیر تعارض منافع مبتنی بر انگیزه‌های قومی، منطقه‌ای و سیاسی است. درست است که در اینجا یک مقام واجد اقتدار دولتی با سیاستگذاری خود تحت تاثیر این انگیزه‌ها، موقعیت تعارض منافع را بالفعل می‌کند، اما سویی دیگر این سیاستگذاری گروه‌های اجتماعی منتفع از این تصمیم هستند. این موقعیت تعارض منافع در چنین تقاطعی از جامعه و حکومت تحقق عینی می‌یابد. وضعیت ایدئال اما این بود که دولت در مقام نهاد تنظیم‌گر مناسبات بین شهروندان و گروه‌های اجتماعی با منافع متضاد، از خلال سازوکارهای گفتگوی اجتماعی به راهکار سنجیده و حساب‌شده‌ای می‌رسید که به جای تامین منافع یک گروه و متضرر شدن گروه‌های اجتماعی دیگر، خیر عمومی و منافع ملی و رای منافع گروه‌های اجتماعی یا منطقه‌ای تحقق یابد. این همان مسئله‌ای است که اقتصاددانی به نام جان راجرز کامونز به دقت مطرح کرده است: ما ابتدا با تضاد منافع بین افراد، گروه‌ها، و سازمان‌ها مواجه هستیم، که این مواجهه ناشی از مسئله کمیابی منابع است. بر اساس نظریه وی اگر کمیابی را به عنوان فرض اصلی نظریه‌های اقتصادی قلمداد کنیم، هر مبادله‌ای حامل تضاد منافع بین دوطرف مبادله است. پس افراد (و سازمان‌ها)، به دلیل کمیابی منابع، با یکدیگر دچار تضاد می‌شوند، ولی در بین این تضادها، وابستگی‌ها و منافع مشترکی وجود دارد که می‌تواند به اتکای متقابل و همزیستی مسالمت‌آمیز بین آنها منجر شود. نکته مهم این است که وظیفه نهادهاست که از بین تضاد منافع، وابستگی‌ها را بیرون بکشند و ایجاد نظم کنند. این مهارت اجتماعی و نهادی است که بتواند با سازوکارهای حکمرانی از دل تضادها به نظم برسد.^۱

شکل ۱: دستیابی به نظم با توافق، در شرایط کمیابی منابع و تضاد منافع

۱. نگاه کنید به: روشن، احمدرضا، متوسلی، محمود. ۱۳۹۸. «مدل مفهومی حکمرانی مبتنی بر منظومه فکری جان راجرز کامونز». فصلنامه علمی برنامه‌ریزی و بودجه. سال بیست و چهارم شماره ۲ صص ۱۶۸ - ۱۴۳

نظریه قابل تامل کامونز همان جایی است که موقعیت‌های فردی/سازمانی تعارض منافع را به موقعیت‌های تعارض بین‌گروهی پیوند می‌زند. هر موقعیت تعارض منافع به طور بالقوه حاوی گونه‌ای تعارض میان گروه‌های اجتماعی است که بازندگان و برندگان آن موقعیت هستند.

بحران آب در ایران که آخرین نمود آن در تجمعات مردم اصفهان نمودار شده و با روند فعلی آخرین نمود نیز نخواهد بود، مصداق روشنی از سیاست‌گذاری‌های مبتنی بر تعارض منافع است که برندگان و بازندگانی را در تعارض با همدیگر قرار داده است: تعارض میان کشاورزان و صاحبان صنایع، تعارض میان استان‌های بالادستی و پایین‌دستی و ...

در موقعیت اخیر که معترضان اصفهانی به دنبال منافع خودشان دست به اعتصاب زده‌اند، دولت باید منافع تمامی بازیگرانی و ذی‌نفعان آب را در نظر بگیرد. با شفافیت و عمومی کردن موقعیت‌های مسئله‌دار تعارض منافع، تمام بازیگران از امور مطلع می‌شوند و در این مصداق اخیر، همه بازیگران و ذینفعان می‌توانند با گفتگوهای اجتماعی به حل معضل کم‌آبی کمک کنند و توسعه پایدار ایجاد شود. در غیر این صورت، ما شاهد تظاهرات و اعتصاب‌های گوناگونی خواهیم بود که بر سر حداکثر کردن منافع اکنون خودشان حاضر به مذاکره نخواهند بود.

در صورت شفاف کردن موقعیت‌های مسئله‌دار تعارض منافع برای همه ذی‌نفعان؛ تصمیم‌گیران و سیاست‌گذاران و مسئولان نمی‌توانند با توجیه ناآگاهی نسبت به خطرهای پیش رو از زیر بار پیامدهای تصمیم‌هایشان شانه خالی کنند.

در انتها نیز باید گوشزد که مسئله تعارض منافع، مسئله دیروز و امروز ایران، مسئله کشمکش سیاسی، مسئله تصویب سند قانونی و یا عدم تصویب قانون مدیریت تعارض منافع نیست. مسئله تعارض منافع، مسئله‌ای است که همه کشورها با آن درگیر هستند، زیرا مسائل اغلب پیچیده و چندوجهی شده‌اند و هر گوشه‌ای از مسائل، تقاطعی از منافع متعدد ذینفعان متکثر است. اما همواره ضرورت و دلیل منطقی برای مدیریت تعارض منافع، حفاظت از اعتماد است. این اصلی اساسی است که باید در نحوه مدیریت مسائل در کشور مورد توجه قرار گیرد.

گزیده اخبار، تحلیل‌ها و گزارش‌های هفته گذشته در حوزه تعارض منافع به این شرح است:

🔗 علی سعیدی عضو جدید شورای عالی بورس به دلیل تذکره‌هایی مبنی بر تعارض منافع به سبب عضویت در هیأت مدیره یکی از بانک‌های خصوصی از سمت خود، استعفا کرد.

🔗 محمدرضا پورابراهیمی، رئیس کمیسیون اقتصادی مجلس اظهار داشت لازم است در قوانین خاص مصوب مجلس نیز جلوی تعارضات منافع را گرفت؛ به فرض مثال کمیسیون اقتصادی اصلاح قانون بانک مرکزی را در دستور کار دارد، ممنوعیت‌های قانونی تعارض منافع در بانک مرکزی را در همین قانون لحاظ کند.

مهسا جزینی، دبیر گروه سیاست روزنامه شرق طی یادداشتی به تحلیل این مسئله پرداخت که مدیریت تعارض منافع مستلزم پشتوانه هنجارهای جامعه است و به صرف قانون نمی‌توان بر این معضل غلبه کرد.

بهرام عین‌اللهی، وزیر بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، اظهار داشت: ساختار نظام سلامت را به گونه‌ای طراحی می‌کنیم که تعارض منافع از میان برود و مدیران فاقد هرگونه تعارض منافع انتخاب خواهیم کرد.

عبدالحمید امانت بهبهانی، معاون اجتماعی و پیشگیری دادگستری خوزستان، در نشستی با دستگاه‌هایی چون اداره جهاد کشاورزی، اداره صنایع و معادن و اتاق بازرگانی از حاضران خواست مصادیق تعارض منافع را در حوزه کاری خود استخراج کنند تا سند استانی تهیه و تدوین و برای جمع بندی نهایی به تهران ارسال شود.

احمد خرم، رئیس سازمان نظام مهندسی کشور، با انتقاد از ردصلاحیت برخی اعضای هیئت مدیره نظام مهندسی استان‌ها در جریان انتخابات اخیر با استناد به بخشنامه منع منافع متعارض گفت: آیا سایر نهادهای حرفه‌ای کشور مانند نظام پزشکی و کانون وکلای می‌پذیرد، کسانی عضو هیئت مدیره باشند که نتوانند طبابت و وکالت کنند؟

مرکز توانمندسازی حاکمیت و جامعه جهاد دانشگاهی - ۳۰ آبان ۱۴۰۰

تعارض منافع؛ موضعی کم رونق در برنامه وزیر آموزش و پرورش؟

مسعود فیاضی (وزیر پیشنهادی وزارت آموزش و پرورش) - ۲۳ آبان ۱۴۰۰

◀ تعارض منافع در حوزه آموزش عمومی

مسعود فیاضی وزیر پیشنهادی وزارت آموزش و پرورش درباره رویکرد خود برای مقابله با موضوع تعارض منافع گفت: یکی از مهم‌ترین رویکردهای دولت سیزدهم مبارزه با فساد در سطوح مختلف و شفاف سازی امور دولت است. این امر در بخش‌های مختلف آموزش و پرورش و به ویژه در بخش‌هایی که وجه اقتصادی آن‌ها پررنگ‌تر است به صورت جدی دنبال خواهد شد. یکی از مهم‌ترین راهبردهای مقابله با فساد و موضوع تعارض منافع در آموزش و پرورش شفاف‌سازی تمام امور مالی و اداری وزارت آموزش و پرورش از طریق سامانه سپاری امور و یکپارچه‌سازی سامانه‌های مختلف در سطح آموزش و پرورش است تا نظارت دقیق و لحظه‌ای بر کلیه امور و فرایندهای آموزش و پرورش فراهم شود. در سال گذشته بخشنامه قانون منع مداخله کارکنان دولت در معاملات دولتی و قانون مدیریت خدمات کشوری در آموزش و پرورش ابلاغ شده است که نظارت بر اجرای صحیح این قانون در آموزش و پرورش نیز به صورت جدی دنبال خواهد شد.

📞 باشگاه خبرنگاران جوان

احصاء مصادیق تعارض منافع در امور اقتصادی و تدوین سند استانی

عبدالحمید امانت بهبهانی (معاون اجتماعی و پیشگیری دادگستری خوزستان) - ۲۴ آبان ۱۴۰۰

◀ کلیات تعارض منافع

نشست احصاء مصادیق تعارض و راهکارهای رفع تعارض منافع در امور تجاری، بازرگانی و اقتصادی، در معاونت اجتماعی دادگستری استان خوزستان برگزار شد. در این نشست، در خصوص مسائل و مشکلات مبتلابه برخی دستگاه‌ها از جمله جهاد کشاورزی، صنایع و معادن و اتاق بازرگانی گفت‌وگو شد.

معاون اجتماعی و پیشگیری از جرم دادگستری خوزستان در این نشست با تاکید بر ضرورت حمایت از سرمایه‌گذاری در این استان، اظهار کرد: با تنظیم مقررات و خط‌مشی‌هایی در زمینه رفع تعارض منافع، می‌توان تا حد زیادی زمینه‌های بروز فساد را کاهش داد. در صورت اجرای قوانین و مقررات رفع تعارض منافع در کشور، اطمینان عمومی نسبت به سلامت اداری، عدم تبعیض و بی‌طرفی کارمندان دولت، افزایش می‌یابد و این خود سرمایه اجتماعی بزرگی است که به ایجاد وحدت و توسعه در کشور می‌انجامد.

حجت‌الاسلام والمسلمین امانت بهبهانی از حاضران در این نشست خواست تا با مطالعه قوانین و مقررات مرتبط با این موضوع و همچنین قوانین و دستورالعمل‌های حوزه کاری خویش، مصادیق تعارض و راهکارهای رفع این تعارضات را بررسی کنند تا در کارگروه‌های ویژه، سند استانی تهیه و تدوین و برای جمع‌بندی نهایی به تهران ارسال شود.

📞 خبرگزاری میزان

قانون مدیریت تعارض منافع را مشمول استثناسازی نکنیم

سیدافضل موسوی (عضو شورای مرکزی حزب کارگزاران سازندگی) - ۲۳ آبان ۱۴۰۰
 ◀ طرح و لایحه تعارض منافع

اگر قانون مدیریت تعارض منافع بدرستی اجرا شود، می‌تواند زمینه‌های فساد را از بین ببرد. تعارض منافع پدیده‌ای منحصر به ساختار نظام سیاسی و اقتصادی ایران نیست، این مشکل در تمام دنیا وجود دارد و قانون مدیریت تعارض منافع هم راهکاری است که سایر کشورها برای مقابله با رانت، سوء استفاده و تعارض منافع در نظر گرفته اند و کشور ما هم باید همین رویه را در پیش بگیرد.

قانون مدیریت تعارض منافع باید درست اجرا شود. پیش شرط موفقیت آمیز بودن اجرای این قانون هم این است که همه دستگاه‌ها رصد شده و این قانون بدون استثنا و تبعیض اجرا شود. اگر دستگاهی مستثنا شود یا قانون تبعیض آمیز اجرا شود، دیگر کارایی نخواهد داشت و زمینه فساد از بین نخواهد رفت.

✉ خبرگزاری ایسنا

بیماران دیالیزی، قربانی تعارض منافع

سعید خجسته (مدیرعامل انجمن حمایت از بیماران کلیوی) - ۲۴ آبان ۱۴۰۰
 ◀ تعارض منافع در حوزه درمان و سلامت

باید توجه داشته باشیم با بروز علائم نارسایی کلیوی یک سال اول برای پیوند زمان طلایی است که اقدام به پیوند می‌تواند بهترین نتیجه را داشته باشد اما گاهی شنیده می‌شود برخی پزشکان می‌گویند اعتقادی به پیوند زنده نداریم! در حالی که بیماران نیازمند به پیوند ما تا همین یکی دو ماه پیش مجبور بودند به تهران یا شیراز برای دریافت کلیه بروند که هزینه‌های اضافی برایشان در پی داشت. متأسفانه برخی که خودشان دست‌اندرکار تأیید بیماران برای پیوند هستند به دلایل واهی بیماری که نیاز شدید به پیوند دارد را رد می‌کنند و نتیجه‌اش این می‌شود که در سال‌های اخیر آمار پیوند کلیه در مشهد به شدت کاهش می‌شود به طوری که در یک سال گذشته تنها دو عمل پیوند در مشهد به سرانجام رسیده که باید گفت هیچ بوده است. نکته دیگر اینکه در مشهد تنها یک بیمارستان داریم که در آن پیوند کلیه انجام می‌شود این یعنی انحصار. انحصار که وجود داشته باشد برای دست‌اندرکاران و آن‌هایی که در کمیسیون پزشکی هستند قدرت می‌آورد و نتیجه عدم تأیید برای پیوند این است که مشکلات برای بیماران بیشتر می‌شود!

هر بیمار کلیوی در سال چیزی حدود ۱۸۰ میلیون تومان برای انجام دیالیزش به مراکز خصوصی پرداخت می‌کند اگر تنها در یک سال ۳۰۰ نفر از آن‌ها پیوند شوند نزدیک به ۵۵ میلیارد تومان از درآمد آن‌هایی کسر می‌شود که گفته شده تعارض منافع با این اقدام دارند پس مقاومت می‌کنند و اجازه نمی‌دهند این انحصار از آن‌ها گرفته شود. البته این را هم باید گفت که در یکی دو ماه اخیر شرایط قدری بهتر شده و مقاومت‌ها در زمینه انجام پیوند کمتر شده است.

✉ پایگاه خبری - تحلیلی قدس آنلاین

طرح مدیریت تعارض منافع به سرنوشت سایر قوانین دچار نشود

عزت الله یوسفیان ملا (نماینده ادوار مجلس شورای اسلامی) - ۲۵ آبان ۱۴۰۰
◀ طرح و لایحه تعارض منافع

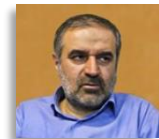

اگر می‌خواهیم قانون مدیریت تعارض منافع موفق شود، نباید اجازه دهیم به سرنوشت سایر قوانین دچار شود. وقتی قانونی تصویب می‌شود و وظایفی را بر عهده دستگاه‌ها می‌گذارد، آن دستگاه‌ها به سوی ایجاد تشکیلات و سمت‌های جدید می‌روند و بار مالی ایجاد کرده، ولی قانون به درستی اجرا نمی‌شود. پیشنهاد من برای اجرای درست قانون مدیریت تعارض منافع این است که تشکیلات و بار مالی جدیدی ایجاد نشود و با استفاده از همین ظرفیت و نیروهای دستگاه‌ها این قانون اجرا شود. اگر دستگاه‌ها برای اجرای این قانون به سمت جذب نیروی جدید، ایجاد تشکیلات، ساختمان، خودرو و سفر خارجی بروند، قانون مدیریت تعارض منافع کارایی لازم را نخواهد داشت.

✉ خبرگزاری ایسنا

نقدی بر طرح تعارض منافع از منظر درآمدهای عمومی دولت

محمدکاظم انبارلویی (روزنامه‌نگار و عضو شورای مرکزی حزب موتلفه) - ۲۵ آبان ۱۴۰۰
◀ طرح و لایحه تعارض منافع

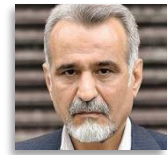
يك اشكال مهم وکلیدی در طرح تعارض منافع مجلس وجود دارد و آن این که طراحان طرح از يك مقوله مهم از تعارض منافع، در بخش اول این طرح که موضوع تعاریف و مشمولین را تعریف کرده، غفلت نموده‌اند. آن مقوله مهم و اصلی در موضوع تعارض منافع این است که وقتی تعارض منافع بین دو دستگاه دولتی و عمومی ایجاد می‌شود یا تعارض منافع بین يك دستگاه دولتی و یا شرکت دولتی با خود «دولت» به ماهو «درآمد عمومی» ایجاد می‌شود، چه باید کرد؟ در بودجه‌های سالیانه دولت، بخشی از بودجه برخی دستگاه‌های دولتی را (جمعی - خرجی) حساب می‌کنند. مفهوم این تدبیر آن است که منافع عمومی را نادیده گرفته و درآمدی که مربوط به درآمد عمومی می‌باشد به يك دستگاه دولتی اختصاص داده و خزانه - بخوانید منافع عمومی - را از آن درآمد محروم کرده است. مفهوم این رویکرد آن است اگر دستگاهی درآمد اضافی آورد مال خودش است اگر کم آورد باید از جیب ملت پرداخت شود. در این حالت مسئول دستگاه و رئیس دولت تعارض بین منافع عمومی و دستگاه دولتی را به ضرر مردم حل و فصل می‌کند!

براساس گزارش تفریح بودجه سال ۱۳۹۹ دریافت‌ها و پرداخت‌های ۳۵۴ دستگاه اجرایی از طریق خزانه‌داری کل کشور و نزد بانک مرکزی صورت نگرفته است حال آنکه براساس اصل ۵۳ قانون اساسی همه دریافت‌ها و پرداخت‌های دستگاه‌های دولتی باید از طریق خزانه صورت گیرد همچنین حکم بند الف تبصره ۷ بودجه سال ۹۹ همین بود. واکاوی این پدیده نشان می‌دهد تعارض منافع يك دستگاه اجرایی با «درآمد عمومی» دولت به ماهو «تمرکز وجوه در خزانه‌داری کل» کاملاً مشهود است. این کار اصلاً جرم است. در حالی که در طرح «تعارض منافع» اصلاً ورودی به این مقوله نشده است. ترجیح «منافع دستگاه‌های دولتی» بر «منافع عمومی» - بخوانید درآمد عمومی دولت - يك جرم آشکار در يك اقتصاد دولتی است که ضرر و زیان آن برای مردم بر کسی پوشیده نیست. طراحان طرح از چنین جرم مشهودی غفلت کرده‌اند. امیدواریم کمیسیون اجتماعی با اعتنا به این نقد، نقیصه طرح را برطرف کنند.

✉ جامعه خبری - تحلیلی الف

انتقاد خرم از رد صلاحیت در انتخابات نظام مهندسی بر اساس تعارض منافع

احمد خرم (رئیس سازمان نظام مهندسی کشور) - ۲۵ آبان ۱۴۰۰
 ◀ تعارض منافع در حوزه مسکن و شهرسازی

خرم درباره دلایل رد صلاحیت‌های رخ داد در جریان انتخابات هیئت مدیره نظام مهندسی ساختمان در استان‌ها گفت: استناد آن‌ها به موضوع تعارض منافع است؛ موضوعی مبهم که هنوز ابعاد آن روشن نیست. مکاتبات متعددی انجام شد، گفتیم که بخشنامه‌ها تا کنون به این سازمان ابلاغ نشده و مصادیق آن روشن نیست، آقای مهندس اسلامی دستور مساعد دادند، اما توجهی نشد شخصاً قبل از انتخابات با مقامات وزارت راه و شهرسازی صحبت کردم و قرار شد کسانی که عضو هیئت مدیره هستند و در حد میانگین کار کردند مشکلی نداشته باشند اما با وجود قولی که داده شد؛ در یک استان همه را رد و در استانی دیگر همه را تایید کردند. آقایان در سال گذشته مصاحبه کرده اند که بخشنامه‌های آقای آخوندی دارای ابهام است، نمی‌تواند شامل همه باشد، اما به گونه‌ای دیگر عمل کردند. بیش از ۸۰ درصد از اعضای دور هشتم یا رد صلاحیت شدند و یا تهدید به تعلیق پروانه و مجبور انصراف شدند و بالغ بر ۶۰ نفر پروانه اشتغال به کارشان تعلیق شد، شما چنین امری را در کدام نهاد مدنی سراغ دارید؟

در بخشنامه دوم ۱۲ دستگاه ذکر شده است، وزارت کشور، وزارت نفت، وزارت نیرو، وزارت آموزش و پرورش، شهرداری‌ها، بنیاد مسکن، شورای شهر و روستا، سازمان ثبت اسناد و املاک، مناطق آزاد، سازمان صنایع کوچک و شهرک‌های صنعتی و از همه مهم‌تر وزارت راه و شهرسازی در ردیف نخست عنوان شده است، وزارت راه و شهرسازی چه اقدامی در خصوص این دستگاه‌ها انجام داده است؟ آیا به آن‌ها ابلاغ کرده و برای دارندگان پروانه اشتغال در این دستگاه‌ها منعی ایجاد شده است؟ راه دوری نرویم در مورد خود وزارت راه و شهرسازی چه کرده اند؟ بخشنامه‌ای که وزیر سابق، آقای اسلامی صادر کردند و بخشنامه اول و دوم که به آن اشاره شد هیچ مصداق روشنی برای اعضای هیئت مدیره، شورای انتظامی و بازرسان ندارد و بخشنامه‌های آقای اسلامی هم دارای دستور موقت مبنی بر توقف هستند و تنها چیزی که ابلاغ شده توسط رئیس سابق سازمان است که روسا چون تمام وقت هستند، نمی‌توانند کار قبول کنند و اعضای هیئت مدیره در این حوزه منعی ندارند.

خرم افزود، تلقی امروز بعضی مدیران راه و شهرسازی این است که ارکان سازمان نظام مهندسی ساختمان شامل اعضای هیئت مدیره، شورای انتظامی، بازرسان، به همراه پرسنل سازمان، هیئت رئیسه دفاتر نمایندگی و ... به‌طور مطلق نمی‌توانند از پروانه اشتغال خود استفاده کنند. ولی حاضر نیستند همین موضوع را شفاف بیان کنند، فارغ از اینکه این تلقی مغایر قانون است، آیا پذیرفتنی است که نمایندگان یک حرفه خود مجاز به فعالیت در آن حرفه نباشند؟ از طرفی عضویت در هیئت مدیره سازمان استان شغل نیست، چه منافعی باید برای اعضا هیئت مدیره دیده شود که او از فعالیت حرفه‌ای دست بشوید؟ از طرفی منابع مالی این ممنوعیت که باید مابه‌ازایی داشته باشد از کجا تامین می‌شود؟ آیا سایر نهادهای حرفه‌ای کشور مانند نظام پزشکی و کانون وکلای پذیرد، کسانی عضو هیئت مدیره باشند که نتوانند طبابت و وکالت کنند؟ اهالی رسانه می‌پذیرند کسانی نمایندگی آن‌ها را به عهده بگیرند، بدون اینکه اجازه خبرنگاری داشته باشد؟

ریشه اصلی مشکلات زیست محیطی استان مرکزی تعارض منافع است

فرزاد مخلص الاثمه (استاندار مرکزی) - ۲۵ آبان ۱۴۰۰

◀ تعارض منافع در حوزه محیط زیست

ریشه اصلی مشکلات زیست محیطی تعارض منافع است، زمانی که بین منافع سازمان‌ها و شرکت‌ها و اشخاص و منافع مردم تعارض به وجود می‌آید، محیط زیست دچار آسیب می‌شود و برای حل آن قطعاً مسائل عدیده دیگری نیز بروز می‌کند. محیط زیست استان مرکزی وظیفه رعایت و توجه به خیر جمعی را دارد و نباید به تعارض این منافع توجهی داشته باشد، متأسفانه آلودگی هوا برای بخشی از اقتصاد جامعه رانت ایجاد کرده که از این پس مانع شکل گیری این رانت خواهیم شد.

✉ خبرگزاری مهر

مدیریت تعارض منافع نیازمند پشتوانهٔ هنجارهای اجتماعی است

مهسا جزینی (دبیر گروه سیاست روزنامه شرق) - ۲۵ آبان ۱۴۰۰

◀ کلیات تعارض منافع

اخیراً تعدادی از نمایندگان مجلس درباره انتصابات فامیلی به رئیسی تذکر دادند. این مجلس هم‌زمان کلیات طرح مدیریت تعارض منافع را هم تصویب کرده است. یکی از بندهای این مصوبه، انتصابات فامیلی را جرم‌انگاری کرده است. ظاهراً مصوبه خوبی است و قرار است جلوی یک رانت بزرگ را بگیرد؛ رانت ناشی از تعارض منافع. تجربه اما ثابت کرده راه‌های فرار از قانون زیاد است. بسیار گفته شده که ما در کشور قانون کم نداریم و چه بسا با تورم قانون‌گذاری روبه‌رو هستیم، اما همچنان با معضلاتی به نام «عدم اجرای قانون»، «دورزدن قانون»، «عدم ضمانت اجرای قانون» و «نبود سازوکار نظارتی» روبه‌رو هستیم. شورای شهر پیشین نیز آمده بود و قانون تعارض منافع را برای ارکان شهرداری در راستای جلوگیری از فامیل‌بازی و انتصابات مخمل شایسته‌سالاری تصویب کرده بود؛ اما نتیجه چه شد؟ زاکانی ابتدا برای دامادش حکم زد، بعد که با واکنش روبه‌رو شد آن را لغو و برای برادر داماد حکم زد! شایان توجه اینکه آنچه باعث لغو حکم اول شد، نه اخطار قانونی شورای شهر به‌عنوان ارگان ناظر بر شهردار و شهرداری، بلکه فشار رسانه‌ای و افکار عمومی بود. جالب اینکه حتی مهدی چمران رئیس شورای شهر تهران مدعی بود انتصابات جزء حقوق شهردار است و شورای شهر حق دخالت ندارد! (نقل به مضمون). به نظر می‌رسد اجرای قانون فراتر از خود قانون، به چیزی یا چیزهایی فراتر نیاز دارد که می‌توان از آن تحت عنوان هنجار در کنار نهادهای عمومی ناظر نام برد. در کتاب «چگونه دموکراسی‌ها می‌میرند»، نوشته «استیون لویتسکی» و «دانیل زیبلات»، نقل شده حتی اگر مشروط‌ترین قوانین اساسی هم حاکم شوند، تا وقتی از سوی هنجارهای نانوشته پشتیبانی نشوند، هر آن امکان لغزیدن وجود دارد. شاید بشود قانون را دور زد یا اجرا نکرد، اما نمی‌توان مانع انتقادهای و اعتراضاتی شد که پشتوانه‌اش هنجارهای یک جامعه است. آنچه باعث لغو حکم داماد زاکانی شد، هنجارها بودند نه قانون.

✉ روزنامه شرق

لایحه تعارض منافع به عاقبت سند چشم‌انداز دچار نشود

منصور حقیقت‌پور (نماینده سابق مجلس) - ۲۵ آبان ۱۴۰۰

◀ کلیات تعارض منافع

همه باید در هر سه قوه باهم همراه شوند و اجرا، نظارت و پیگیری قانون تعارض منافع را در اولویت کار خود قرار دهد تا این قانون هم مانند سند چشم‌انداز و موارد دیگر فقط بر روی کاغذ نماند. در خود مجلس هم باید ترتیبی اتخاذ شود تا نمایندگان که سابقه کار در امور اقتصادی یا عضویت در هیئت مدیره شرکت‌ها و کارخانه‌ها را دارند در کمیسیون‌های مربوط به همان امور عضو نشوند تا در خود مجلس هم به شکلی شاهد عدم اجرای تعارض منافع نباشیم.

✉ خبرگزاری ایسنا

عضو جدید شورای عالی بورس به دلیل تعارض منافع استعفا داد

بورس پرس - ۲۵ آبان ۱۴۰۰

◀ تعارض منافع در بازار سرمایه

علی سعیدی عضو جدید شورای عالی بورس به دلیل تعارض منافع از سمت خود استعفا کرد. علی سعیدی معاون سابق سازمان بورس یکم دی سال ۹۸ به عنوان عضو هیات مدیره وارد بانک ۱/۶ هزار میلیارد تومانی آینده و حاضر در بازار پایه نارنجی فرابورس شد و به تازگی هم به عنوان عضو جدید شورای عالی بورس انتخاب شده بود. اما داستان استعفا از اظهار نظر احسان ارکانی عضو کمیسیون اصل ۹۰ مجلس شروع شد که حضور همزمان سعیدی را در هیأت مدیره یکی از بانک‌های خصوصی و شورای عالی بورس، مصداق تعارض منافع خواند و ادعا کرد این موضوع سبب تذکر و نگرانی سهامداران سایر بانک‌های حاضر در این بازار شده است.

این در حالی است که در بند ۸ ماده ۳ قانون بازار اوراق بهادار مصوب سال ۸۴ در بخش اعضای شورای عالی بورس اعلام شده، سه عضو خبره مالی آن هم منحصر از بخش خصوصی با مشورت تشکل‌های حرفه‌ای بازار اوراق بهادار به پیشنهاد وزیر اقتصاد و تصویب هیأت وزیران در جمع ۱۲ نفره این شورا قرار می‌گیرند. بنابراین بر اساس این بند، هیچ‌گونه تخلفی در انتخاب این فرد وجود ندارد. زیرا وجود چنین همزمانی در قانون بازار اوراق بهادار منعی نداشته که مصداق تخلف تلقی شود.

علی سعیدی در این باره توضیح داد: با فرض آنکه وزن آرا یکسان باشد و رأی نماینده بخش خصوصی به اندازه وزیر اقتصاد یا صنعت خوانده شود، یک دوازدهم آرا، تضاد منافی ایجاد نخواهد کرد. علاوه بر این مصوبات شورای عالی بورس پس از تأیید وزیر اقتصاد قابل اجرا است. به عبارتی، وزیر اقتصاد از حق وتو بر مصوبات شورای عالی بورس برخوردار است. از سوی دیگر، عضویت در شورای عالی بورس، شغل تلقی نمی‌شود از این رو این موضوع از جمله مصادیق دو شغلی بودن برشمرده نمی‌شود. به بیانی دیگر، عضویت در شوراها و کمیسیون‌ها شغل محسوب نمی‌شود زیرا تواتر برگزاری جلسات طولانی مدت است.

✉ بورس پرس

مدیریت تعارض منافع با قانون یا توصیه اخلاقی؟

محمد رضا یوسفی (عضو هیئت علمی دانشگاه مفید) - ۲۶ آبان ۱۴۰۰
◀ کلیات تعارض منافع

در دنیا جدید اعطای امتیازات خاص همانند انحصار صادرات یا واردات کالا یا انحصار استخراج از فلان معدن رواج دارد، اما حضرت علی (ع) چنین چیزهایی را به دور از انصاف می‌دانند. نکته دیگر درباره رعایت انصاف در دعاوی قضایی است که اگر حاکم جانب دوستان و فامیل را در دستگاه قضایی بگیرد از انصاف به دور است. اصل انصاف می‌گوید در جاهایی که حقوق مردم برابر است نباید به کسی تقدم بخشیده شود. در اینجا امام تبعیض را نفی می‌کند که امروزه تحت عنوان مدیریت تعارض منافع از آن یاد می‌شود. مدیریت تعارض منافع در مواردی است که دوستان و خانواده چیزی را می‌خواهند اما منابع ملی چیز دیگری را می‌طلبند و این برای یک مدیر یا حاکم اتفاقی طبیعی است که تصمیمات وی گاهی با منافع شخصی‌اش در تضاد باشد لذا در دنیای امروز سعی شده راه‌هایی برای کنترل این مسئله پیدا شود. اما برخی از موارد را واقعاً سخت است که از طریق قانون بخواهیم اعمال کنیم و مخصوصاً در جهان سنتی که سطح سواد جامعه بسیار پایین است همه چیز را نمی‌توان با قانون حل کرد و در نتیجه توصیه‌های اخلاقی می‌تواند بسیار کارساز باشد.

✉ خبرگزاری رکنا

تعارض منافع باعث بی‌اعتمادی عمومی می‌شود

رضوانه باهری (خبرنگار پایگاه نمایوز) - ۲۷ آبان ۱۴۰۰
◀ کلیات تعارض منافع

وقتی حرف از تضاد منافع به میان می‌آید دیگر پای سود و زیان یک گروه یا جناح سیاسی مطرح نیست بلکه حرف اصلی بر سر منافع عمومی است که به دلیل سوداگری عده‌ای با مخاطره مواجه می‌شود. در کشورهای نظیر کانادا با تصویب چندین ممنوعیت قانونی در رابطه با تعارض منافع سعی شده تا نظام اداری کارآمد و نظام استخدامی مبتنی بر شایستگی ایجاد شود. در ایالات متحده قوانینی مثل درج‌های گردان یا محدودیت‌های پسا‌شغلی، اشتغال هم‌زمان در دو شغل دولتی یا خصوصی و... برای مقابله با ایجاد تعارض منافع در حوزه‌های گوناگون که در نهایت منتهی به کسب سود فردی اقتصادی می‌شود، وضع شده است. در کره جنوبی برای اجرای سیاست‌های ضد فساد یا سیاست‌های مقابله‌گر با تعارض منافع، ابزارهای مختلفی استفاده شده است.

تعارض منافع در اسلام و امر حکومت‌داری اسلامی هرگز پذیرفته نیست. در سیره حکومت علوی تضاد منافع جایی ندارد؛ اما امروز به واسطه عدم وجود قوانین لازم‌الاجرا و همچنین نگرش سیاستمداران و کارگزاران هرگز آن طور که باید و شاید تعارض منافع مورد توجه و مقابله جدی قرار نگرفته است و در برخی از مسائل به‌ویژه در حوزه‌هایی مثل بهداشت و درمان موجب بی‌اعتمادی عمومی شده است. از همین رو ضرورت شفافیت فعالیت‌ها و وضع و اجرای پر قدرت قوانین بازدارنده از تعارض منافع می‌تواند گامی مؤثر برای ایجاد امید در جامعه باشد.

✉ پایگاه خبری - تحلیلی نمایوز

حضور هیئت مدیره بانک‌ها در شورای عالی بورس تعارض منافع است

محمد رضا پور ابراهیمی (رئیس کمیسیون اقتصادی مجلس) - ۲۷ آبان ۱۴۰۰
 ◀ تعارض منافع در بازار سرمایه

عضویت برخی از اعضای شورای عالی بورس در هیئت مدیره بانک‌ها به ویژه بانک‌های خصوصی، قطعاً تعارض منافع است و نباید اتفاق بیفتد. در حوزه میدانی اگر رصد کنیم برخی از تعارض منافع‌ها را می‌توان مشاهده کرد؛ به طور نمونه فردی تا چند ماه پیش مسئولیتش صدور مجوز بوده اما بعد از مدتی در مقام مسئول سازمانی قرار می‌گیرد که خودش به دنبال مجوز است که این تعارض منافع است، اینگونه تعارضات در دنیا حل شده است و این کار ممنوع است، فردی که در شورای پستی دارد که سیاستگذار است حق ندارد دو سال بعد در جای که عملیات اجرایی انجام می‌دهد قرار گیرد. در قوانین خاص مصوب مجلس نیز می‌توان جلوی اینگونه تعارضات منافع را گرفت؛ به فرض مثال کمیسیون اقتصادی اصلاح قانون بانک مرکزی را در دستور کار دارد که در آن طرح این موضوع را دیدیم که اگر فردی رئیس کل شد نمی‌تواند بعد از آن پست مدیر عامل بانکی شود ممنوعیت قانونی برایش وضع کرده‌ایم.

✍ خبرگزاری تسنیم

سیاست‌گذاری در حوزه سلامت باید مستقل از بدنه اجرایی باشد

علی ملکی (رئیس پژوهشکده سیاستگذاری شریف) - ۲۹ آبان ۱۴۰۰
 ◀ تعارض منافع در حوزه سلامت و درمان

در دولت قبلی عمده استدلالی که دوستان در توجیه عدم افزایش ظرفیت پذیرفته‌شدگان رشته پزشکی مطرح می‌کردند این بود که ما کمبود نیروی متخصص نداریم. چون روند هفت، هشت سال گذشته به صورت متوسط سالی هفت تا هشت درصد ظرفیت پذیرش پزشکی توسعه پیدا کرده است، اما اکنون شاهد هستیم از حدود ۵۰۰ هزار نفر ظرفیت پذیرش در رشته پزشکی در سال ۹۰-۹۱ تا کنکور سال ۱۴۰۰ روند افزایشی وجود نداشته است. در حالی که حتی اگر این افراد وارد بازار پزشکی بشوند باز هم نیروی پزشکی کم داریم، دلیلش این است که میزان مطلوب را تعداد ۱۷۰ تا ۱۸۰ یعنی پایین‌تر از میزان کشورهای مشابه کشور خودمان در نظر می‌گیرند.

این‌ها استدلال‌های مختلفی است که مطرح می‌شود. ولی یک بحثی همیشه وجود داشته است و این موضوع است که سیاست‌گذاری در حوزه سلامت باید مستقل از بدنه اجرایی اتفاق بیفتد. این کاریست که متأسفانه در کشور اتفاق نمی‌افتد؛ یعنی سیاست‌گذاری برای موضوعی مثل تعیین تعداد پزشک، تعرفه پزشکی، مثل نظام پرداخت پزشکی باید خارج از دست پزشکان باشد. این سیاست‌گذاری‌ها نباید در اختیار کسانی قرار بگیرد که ذی‌نفع هستند. همین تعارض منافع در ساختار سیاست‌گذاری و تصمیم‌گیری نظام سلامت مانع این می‌شود که سیاست‌گذاری‌ها در راستای منافع ملی باشد و بعضاً منافع گروه‌ها و بخش‌های خاص نسبتاً به منافع عموم جامعه اولویت پیدا میکند. این از نقطه نذرانی است که در موردش بحث می‌شود.

✍ خبرگزاری دانشجو

طرح فعلی تعارض منافع ما را با مشکلات بیشتری در ساختار اداری مواجه می‌کند

قاسم مهرزاد صدقیانی (عضو مجمع نیروهای خط امام) - ۲۸ آبان ۱۴۰۰

◀ طرح و لایحه تعارض منافع

اگر طرح تعارض منافع بدون تغییر و به شکل فعلی اجرا شود که برای هر موردی، استثنایی قائل شوند آن وقت باید گفت متأسفانه اجرای چنین لایحه‌ای بیشتر به شوخی شباهت خواهد داشت تا اقدامی جهت شفافیت بخشی به امور اداری و استخدامی در کشور. تصور می‌کنم چنانچه این طرح با همین شرایط و بدون تغییراتی راهگشا در متن آن به عرصه اجرایی وارد شود، به احتمال فراوان ما را با مشکلات بیشتری در ساختار اداری و استخدامی مواجه می‌کند. مجلس هم باید در این زمینه به انتقادات و پیشنهادهای مطرح شده از سوی کارشناسان توجه کند و بر اعمال آنها در متن طرح اهتمام داشته باشد. در غیر اینصورت باید گفت عزمی برای جلوگیری از تعارض منافع در ساختار مدیریتی کشور وجود ندارد.

✉ خبرآنلاین

کارآمدی قانون مدیریت تعارض منافع منوط به جامعیت آن است

محمد حسین شفیعی‌ها (فعال سیاسی) - ۲۸ آبان ۱۴۰۰

◀ کلیات تعارض منافع

شکی نیست که در کشور ما تعارض منافع یکی از مظاهر فساد اداری است، اظهار کرد: در ابتدای انقلاب اسلامی روحیه ایثار و فداکاری وجود داشت و این ذهنیت شکل گرفت که کسانی که در نظام به قدرت رسیده و مسئولیت می‌پذیرند، همیشه همان روحیه ایثار و فداکاری را دارند، اما گذشت زمان و شرایط قدرت گرفتن این را ثابت کرد که مسئولیت تحریک‌آمیز است و انسان را وادار می‌کند که از موقعیت خود با توجهیات مختلفی به نفع خود و نزدیکان استفاده کنند. ما از این مسئله غافل بودیم و خیلی از مفاسد اداری از همان ناحیه شکل گرفت. تعارض منافع آنجا شکل می‌گیرد که افرادی که مسئولیت دولتی می‌گیرند، در ارتباط با همین مسئولیت خود و بیرون از دولت منافع دارند که تصمیم‌گیری‌های دولتی کاملاً مرتبط با این منافع است. در دنیا هم چنین چیزی وجود دارد و به همین خاطر قانون تعارض منافع را در نظر می‌گیرند تا مسئولیت دولتی، منافع شخصی به دنبال نیاورد. یکی از برنامه‌های دولت سیزدهم، برخورد با فساد است که سایر دستگاه‌ها هم چنین اراده‌ای دارند و در واقع اراده‌ای در نظام در این زمینه شکل گرفته است. تعارض منافع یکی از مظاهر فساد است. تلاش مجلس برای وضع قانون در این زمینه کار درستی است، اما کارآمدی این قانون اولاً مشروط به این است که قانون جامع و مانع بوده و خلأیی نداشته باشد و مهمتر از آن این است که مجلس نظارت دقیق و دائمی داشته باشد و بدون رودربایستی و تساهل و تسامح نظارت انجام دهد. اگر این شروط محقق شود می‌توان امید داشت که شاهد شکل‌گیری فساد در این زمینه نباشیم و سیستم اداری ما سالم شود.

✉ میرنیوز

نظام الکترونیک سلامت، تعارض منافع را از بین می‌برد

بهرام عین‌اللهی (وزیر بهداشت، درمان و آموزش پزشکی) - ۲۹ آبان ۱۴۰۰
 ◀ تعارض منافع در حوزه سلامت و درمان

متأسفانه امروزه در کشور نسخه‌های درمانی دوبرابر استاندارد جهانی دارو نوشته می‌شود که با توجه به نظام الکترونیک سلامت این مشکل هم رفع خواهد شد، یکی دیگر مشکلات ما این است که آمار درستی از نظام سلامت نداریم، اما وقتی این مشکل رفع می‌شود که نظام سلامت الکترونیک داشته باشیم. نظام الکترونیک سلامت، تعارض منافع را هم از بین می‌برد.

در حوزه مقابله با تعارض منافع در دو بخش کار خواهیم کرد، در ابتدا ساختار نظام سلامت را به گونه‌ای طراحی می‌کنیم که تعارض منافع از میان برود، ولی به عقیده من مهم‌ترین کار در این حوزه توجه مدیران ارشد هستند، بر اساس بیانیه گام دوم انقلاب مدیرانی انقلاب، متخصص و پاکدست و جهادی و فاقد هرگونه تعارض منافع انتخاب خواهیم کرد، عدم همکاری مدیران با مجلس برای من خط قرمز بوده چراکه معتقدم مدیران من باید به سخنان نمایندگان توجه کند.

✉ خبرگزاری ایرنا

محتوای چند رسانه‌ای تعارض منافع

در هفته گذشته، دو برنامه تصویری مرتبط با تعارض منافع در فضای مجازی منتشر شد:

- **تیر خلاص "تعارض منافع" به نظام سلامت کشور!** / خبرگزاری تسنیم / برنامه وزارتوی سلامت / فاطمه محمد بیگی / ۲۴ آبان ۱۴۰۰

دبیر کمیسیون بهداشت و درمان مجلس شورای اسلامی در این برنامه توضیح می‌دهد که معضل تعارض منافع چگونه باعث شده که نظام سلامت در مدار پیشرفت قرار نگیرد.

- **سلسله نشست‌های هم‌اندیشی پیرامون مسائل نظام سلامت؛ تعارض منافع** / امیر حسین تکیان / پایگاه اطلاع‌رسانی معاونت دانشجویی دانشگاه علوم پزشکی تهران / ۲۲ آبان

در نشستی با سخنرانی دکتر امیرحسین تکیان، استاد و مدیر گروه سلامت جهانی و سیاست‌گذاری دانشکده بهداشت دانشگاه علوم پزشکی تهران و معاون پژوهشی مرکز تحقیقات عدالت در سلامت، محور اصلی بحث تعارض منافع در نظام سلامت ایران بوده است.

تحلیل فضای مجازی: دولت و تعارض منافع نقش تعارض منافع دولت در قیمت خودرو و بحران آب

محمد عادل

در هفته گذشته واکنش کاربران به موضوع تعارض منافع بخش‌های گوناگونی را شامل می‌شد که مهم‌ترین آن‌ها خبر مربوط به دستور دولت برای مقابله با عدم افزایش قیمت خودرو و در ادامه لغو این تصمیم بود که توجهات را به تعارض منافع دولت در این حوزه و مداخله آن در قیمت‌گذاری خودرو جلب کرد. همچنین خبر دیگر مربوط به مخالفان انتصابات فامیلی در برخی نهادها است که در مقابل مدافعان این انتصابات از تعارض منافع و تجربه سایر کشورها برای مقابله با آن گفتند. محمد فاضلی، استاد جامعه‌شناسی و مشاور پیشین وزیر نیرو نیز از تعارض منافع در وزارت نیرو و تأثیر آن بر مشکلات آب مناطق مختلف سخن گفته است.

یکی از مصادیق تعارض منافع تعارض اتحاد قاعده‌گذار و مجری است که به معنای آن است که نهادی که خود در امری دخیل است و ممکن است از نتایج آن بهره‌مند شود، اقدام به وضع قواعدی برای منفعت خود کند. حضور دولت در بازار خودرو و تلاش برای مداخله در قیمت‌گذاری محصولات از جمله نمونه‌های این نوع از تعارض منافع است که در این هفته در فضای مجازی کاربران به آن واکنش نشان داده‌اند.

نفع دولت در بازار خودرو

در هفته گذشته مباحثاتی پیرامون بازار خودرو و [قیمت‌گذاری دستوری](#) محصولات تولیدشده در ایران در فضای مجازی شکل گرفت. بعضی از کاربران به مداخله دولت اعتراض داشتند و برخی دیگر از آن حمایت می‌کردند. در این حال عده‌ای نیز به بحث از چرایی بالا بودن قیمت خودرو و نقش تعارض منافع به خصوص در دولت پرداختند.

معصومه پاشایی بهرام، عضو کمیسیون صنایع و معادن در توییتری با اشاره به این مسئله می‌نویسد:

«فکر می‌کنید وقتی در یک بازار انحصاری قطعه‌ساز و خودروساز هر دو یک نفر باشند، قیمت تمام‌شده خودرو بالا خواهد بود یا پایین؟»

در همین حین حساب توییتر شفافیت برای ایران نیز سخنان وی را تکمیل کرده و در پاسخ به وی به موقعیت تعارض آمیز نظارت بر خود اشاره کرده و می‌نویسد:

«این یعنی همان تعارض منافع. اوضاع زمانی خراب‌تر می‌شود که متوجه شویم ناظر بر قطعه‌ساز و خودروساز نیز منافع مشترک با آن‌ها دارد. این دیگر یعنی خیلی تعارض منافع.»

در ادامه نیز حساب کاربری شفافیت برای ایران، [کلیپی](#) ساخته شده توسط مرکز توانمندسازی حاکمیت و جامعه در مورد موقعیت تعارض آمیز سهامداری را بازنشر کرده است که در آن به چرایی مداخلات دولت در صنعت خودروسازی و منافع حاصل از آن پرداخته است. ضمن اینکه در ذیل این کلیپ می نویسد:

«برای شما سؤال پیش نیامده که دولت که حتی یک صندلی مدیریتی در ایران خودرو و سایپا ندارد، چطور مثل آب خوردن مدیران این شرکت‌ها را عوض می کند؟ امان از خصلتی سازی».

تعارض درآمد و وظیفه در وزارت نیرو

یکی از مصادیق [تعارض منافع در بخش آب](#) وزارت نیرو تعارض درآمد و وظیفه است چراکه این وزارتخانه با انجام پروژه‌های مختلف سدسازی و انتقال آب امکان بیشتری برای جذب بودجه‌های هنگفت دارد. این مسئله در کنار تعارض وظایف توسعه سازه‌ها و حفاظت از منابع آبی سبب شده است که همواره عملکرد این وزارتخانه از سوی بسیاری از کارشناسان مورد انتقاد قرار گیرد. محمد فاضلی، عضو هیئت علمی دانشگاه شهید بهشتی که زمانی خود مشاور وزیر نیرو بوده است، در تویییتی با اشاره به این موقعیت‌های تعارض منافع می نویسد:

«دستور و تلاش برای احیای زاینده رود اقدام مناسبی است، امید به آنکه ماهیت اجتماعی مدیریت منبع مشترک، سازگاری با کم آبی و تعدیل مناقشه آبی در سطح حوضه آبریز و اقتصاد سیاسی احیا فراتر از حوضه درک شده و محور کار باشد نه سازه پرستان و کنشگران درگیر تعارض منافع».

تجارب دیگر کشورها در مقابله با انتصابات فامیلی

خبرهای مربوط به انتصابات پرحاشیه در نهادهای مختلف همچنان در فضای مجازی بین کاربران داغ است و هرکدام به نحوی سعی دارند این موضوع را نه لزوماً غیرقانونی که نادرست بدانند. به عنوان نمونه کاربری در این مورد می نویسد:

«یکی از آفت‌های مملکت همین عدم رعایت تعارض منافع است که گاهی پدر پسر را به تخت می نشاند و یا داماد یا اقارب خود را در مناصب نامناسب قرار می دهند».

در همین حال و در سوی دیگر عبدالله گنجی، صاحب امتیاز و مدیرمسئول روزنامه جوان در مقاله‌ای تحت عنوان [انساب و انتصاب](#) به دفاع از این گونه انتصابات‌های فامیلی پرداخت. کاربران نیز در پاسخ به وی مثال‌هایی را متذکر شدند که نشان دهند این امر در هر حال مشمول تعارض منافع است و نمی توان به راحتی از آن گذشت و یا دفاع کرد. چنانچه یکی از کاربران به تجربه کشور تانزانیا اشاره کرده و دیگری از کانادا می گوید:

«جولیوس نایرره سال ۱۹۶۲ نخست وزیر تانزانیا میشه. اون موقع قانون میداره کسی که از قبیله A است، حق نداره در قبیله A مشغول به کار بشه. اگر میخواد در دولت کار کنه باید بره توی سیستم اداری یه قبیله دیگه. حتی همین مسئله ساده رو هم یه سری مثل آقای گنجی نمیفهمن!!!».

«یک قانون بسیار خوبی در مورد تعارض منافع توی کشور کانادا وجود داره که در اون قانون، بستگان مسئولان کشور به هیچ وجه نمیتونن در هیچ بسمتی فعالیت کنن. فکر کنم اگه این قانون در ایران اجرایی بشه نیمی از مسئولان ما از بسمت خودشون عزل میشن و مجبورن برای امرار معاش مسافرخشی کنن.»

استناد مخالفان واکسن کرونا به تعارض منافع

مخالفان واکسیناسیون عمومی کرونا نیز همچنان از مفهوم تعارض منافع برای پیشبرد نظرات خود استفاده می کنند. این افراد بدون توضیحی دقیق از چگونگی شکل گیری تعارض منافع در مثال هایی که عنوان می کنند، صرفاً هرگونه گردش مالی را به بحث تعارض منافع گره می زنند.

یکی از این کاربران در رشته توییتی اظهار داشته است که چرا پیام طبرسی که عضو ستاد ملی کرونا است در مناظره بین موافقان و مخالفان واکسیناسیون به عنوان موافق در صداوسیما حضور داشته است:

«کار غیراخلاقی رسانه ملی در فریب افکار عمومی در یک کار غیراخلاقی و غیر حرفه ای رسانه ملی. در مناظره موافقان و مخالفان واکسن از دکتر پیام طبرسی دعوت به مناظره به عنوان موافق واکسن کرده است. جالب تر آنکه ایشان عضو ستاد ملی کرونا نیز هست. با توجه به اهمیت این موضوع بر اساس قانون تضاد منافع؛ صداوسیما و وزارت بهداشت نباید به ایشان به عنوان موافق واکسن مجوز شرکت در مناظره را می داد.»

آنچه اعتراض این کاربر را در پی داشته است حضور عضو ستاد ملی کرونا به عنوان مدافع واکسیناسیون بوده که به آن نام تعارض منافع می دهد. در ادامه نیز زمانی که این کاربر از سوی دیگر کاربران مورد سؤال قرار می گیرد، توضیح شفافی در مورد نظرش نمی دهد.

کاربران دیگری نیز هستند که با توجیهاتی در مورد منافع پزشکان سعی دارند بین واکسیناسیون و تعارض منافع پیوند ایجاد کنند که در ادامه یک نمونه از آن ها مشاهده می شود. هرچند آن ها نیز مشخص نمی کنند که چگونه کسب درآمد احتمالی برای پزشکان از طریق بیماری کرونا لزوماً همان تعارض منافع است:

«چرا ته همه مناظره ها دکترهای طرفدار واکسن که همشونم حتماً عضو چند تا کمیته کرونا و واکسن هستن به مردم التماس میکنن واکسن بزنین؟ در این مواقع نباید پرسید کدوم بقالی میگه ماست من ترشه؟»

خبرنامه هفتگی مدیریت تعارض منافع

مجموعه مطالعه و پایش تعارض منافع در ایران - ۷۱

شماره هفتاد و یکم، ۲۳ تا ۲۹ آبان ۱۴۰۰

دبیر خبرنامه: سمانه سهرابی

مجری: مرکز توانمندسازی حاکمیت و جامعه جهاد دانشگاهی

شماره واتساپ خبرنامه: ۰۹۳۳۱۴۴۱۸۲۲

